

Forn de calç de Can Bofí

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Camí de Can Bofí a la Canal del Bosc
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
742

Coordenades:

Latitud: 41.64705
Longitud: 2.00183
UTM Est (X): 416878
UTM Nord (Y): 4611071

Classificació

Número de fitxa 08120 - 195
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El seu interior està molt net. Caldria netejar i consolidar els marges per evitar futurs esllavissaments.
Protecció Inexistent
Número inventari Si (IPA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A001000040000YT
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 17/02/2021 - 10:43

Descripció

Forn de calç situat a mà esquerra mateix del corriol que des de darrera la casa de Can Bofí mena a la Canal del Bosc, vorejant els plans de conreu, dessota el Puig Conill.

L'accés es fa per la carretera de Sabadell a Talamanca, davant de La Barata. Just abans d'arribar al punt quilomètric 9, a mà dreta s'inicia un camí que travessa la riera de les Arenes. Es tracta del Camí de Can Pèlcs. Un cop deixats enrere els camps d'aquest mas, agafar el trencall de mà esquerra, sense deixar-lo en direcció al Bofí.

Conserva l'olla, que mesura 4'20 m de diàmetre per un alçat actual de 3'80 metres. El pedrís de la fogaina està probablement colgat.

La boca (orientada al sud) i el passadís d'accés a la fogaina es conserven molt bé. Té una volta rebaixada realitzada amb varis rengles de pedra disposada a plec de sardinell, sustentada sobre un sòcol també de pedra lligat amb morter de calç. El passadís d'accés mesura 2'40 metres de llargària per una alçada d'1'30 metres. La boca exterior mesura 1'50 m d'amplada mentre que l'interior fa 1'20 metres. La façana ha patit alguns desprendiments tant de pedra com de terra degut al temporal Glòria que va fer caure varis arbres. Al davant de la façana, es conserva la plaça de maniobra i un important abocament que coincideix amb el marge de la pròpia Canal del Bosc.

Si es continua el corriol en direcció a la Canal del Bosc, s'observa que aquest era en realitat un camí ben arranjat, amb marge de pedra ambdós costats que baixava progressivament fins a la canal i continuava, seguint les mateixes característiques constructives fins arribar a Can Pèlcs.

Observacions:

Entre els anys seixanta i setanta del segle XX hi visqué el boscatier Casals, conegut amb el motiu de Xerrapetes (motiu merescut perquè era molt xerraire). Els propietaris del forn (La Barata), accediren que aquest s'hi instal·lés acordant que a canvi es faria càrrec de la neteja dels boscos situats entre el Serrat Roig, el Bec, el turó de les Rovires i el Puig-Conill.

A més, feia carbonet, al torrent de la Canal del Bosc, al final de l'antiga pista forestal.

Fins ben entrat els anys setanta, un cop a la setmana, un camió "Ebro", conduït per l'Eudald, recollia la llenya i el carbonet d'en Xerrapetes, per transportar-ho fins a Terrassa on era comercialitzat en una botiga del carrer de l'Infant Martí.

El Bofí estava llogat a dues famílies, els Pagès i els Puig. D'aquesta família sortien dos dels mítics escaladors de la colla dels "Yayüs". En un programa de ràdio "Això és la Mola" L'Amadeu pagès i en Josep Puig, explicaren les seves vivències amb 10 anys d'edat al costat d'en Xerrapetes, recordant com era aquell habitatge dins d'un forn de calç. De les restes d'uralita de la coberta encara en queda alguna resta escampada pels voltants.

Li agradava la companyia de les dues famílies que cada diumenge el convidaven a dinar. En Xerrapetes, cada any marxava com a temporer per segar el blat a l'Aragó, lloc on un any trobà la mort, en caure-li una màquina al damunt.

L'any 1988 la Diputació de Barcelona com a gestora del Parc de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac, inicià progressivament el desallotjament dels diferents refugis emprats per a bosqueters i

excursionistes.

Durant el segle XX aquestes muntanyes foren refugi i lloc de vida de bosqueters, amagatall dels coneguts com “emboscats de la Guerra Civil” i de gent perseguida durant el franquisme, maquis i excursionistes.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhidrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenformar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, Xavier (1997). *Inventari del Patrimoni Cultural de Matadepera*. Ajuntament de Matadepera.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). *Matadepera. Patrimoni cultural*. Ajuntament de Matadepera.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

Enllaços d'interès:

<http://trailsantlllorenc.blogspot.com/2013/06/el-forn-de-calc-de-can-bofi-la-cas...>

<http://aixoeslamola.blogspot.com/2013/06/el-mitic-grup-escalada-els-Yayus.html>

